

Bijlage A. Situatie luchtkwaliteit Haarlem

Relevante stoffen en normen

De Wet milieubeheer (Wm, Titel 5.1 Luchtkwaliteit) stelt normen (grenswaarden) voor een reeks stoffen in de buitenlucht met schadelijke effecten voor de gezondheid van mens en milieu. Deze normen gelden overal in de EU. Zij worden in Nederland alleen nog voor stikstofdioxide (NO₂) en fijnstof (PM₁₀ en het nog fijnere PM_{2,5}) plaatselijk overschreden. Beide stoffen komen vooral vrij bij verbrandingsprocessen (industrie, verkeer; fijnstof ook bij intensieve veehouderijen). Beide hebben vooral effect op de luchtwegen: vermindering longfunctie, toename van luchtwegklachten zoals piepen, hoesten en kortademigheid, verergering van astma (m.n. kinderen). En zij kunnen klachten bij hart- en vaatziekten zoals vaatvernauwing verergeren. Fijnstof is schadelijk doordat de fijne deeltjes tot diep in de longen en tot in de bloedbaan kunnen doordringen. NO₂ is waarschijnlijk niet zelf schadelijk, maar geeft een maat voor andere, wel schadelijke stoffen in verbrandingsgassen.

Gehaltes in Haarlem

In tabel 1 staan de relevante grenswaarden voor beide stoffen en de hoogst berekende waarde in Haarlem in 2015 (Schipholweg). De gehalten ('concentraties') van beide stoffen langs wegen worden door het Rijk berekend met het NSL-Monitoringtool, dat voor iedereen te raadplegen is op www.nsl-monitoring.nl. Hiernaar wordt korthedshalve verwezen voor een detailoverzicht in kaartvorm hoe de concentraties van deze stoffen verdeeld zijn over Haarlem.

Tabel A.1 Grenswaarden stikstofdioxide en fijn stof en maximaal berekende waarde nabij woongebied in Haarlem voor 2015 en voor 2020 (1 µg = 10⁻⁶ g).

Stof	Grens-waarde	WHO Gezondheidsadvies-waarde	Bijzonderheden	Hoogst berekend in Haarlem nabij woongebied (Schipholweg noord zijde voor oprit Buitenrustbrug)		
				2015	2020	2030
Stikstof-dioxide (NO₂)	40	40	- µg/m ³ als jaargemiddelde	31	23	17
Fijnstof (PM₁₀)	40	20	- µg/m ³ als jaargemiddelde	24 *)	22 *)	21 *
	35	-	- 'dagnorm': max. 35 dagen per jaar boven etmaal-gemiddelde van 50 µg/m ³	13 dagen >50 *)	10 dagen >50 *)	9 dagen >50 *)
Fijnstof (PM_{2,5})	25	10	µg/m ³ als jaargemiddelde	15	13	12
*) waarde zonder wettelijke zeezoutaftrek (3 µg/m ³ resp. 4 dagen boven 50 µg/m ³ in mindering te brengen op de berekende concentratie).						

Uit tabel 1 blijkt dat ook op de locatie met de ongunstigste luchtkwaliteit de concentratie in 2015 meer dan 10% beneden de NO₂-norm ligt (voor fijnstof is de marge zelfs veel ruimer). Overal elders in Haarlem wordt met 15% marge of meer voldaan. De prognoses voor 2020 van het NSL-monitoringtool geven aan dat de verbetering van de luchtkwaliteit doorzet.

Dieselgate

Al in 2012/2013 is door TNO vastgesteld dat de uitstoot van *stikstofoxiden* door nieuwe dieselauto's op de weg veel hoger was dan toegestaan en dan bij de typekeuringen van deze dieselmodellen was vastgesteld. Typekeuringen zijn testen op grond waarvan een nieuw autotype of –model wordt toegelaten op de markt. De fijnstofuitstoot voldeed overigens wel aan de normen. Sinds deze vaststelling wordt in Nederland de luchtkwaliteit berekend met uitstoot gegevens uit

praktijkmetingen en niet uit laboratoriumtesten. De waarden en prognoses uit het Monitoringtool, ook die voor Haarlem, zijn daarom niet vertekend door de manipulaties van de typekeurmetingen van een aantal fabrikanten. Wel is mede door het minder schoon worden van de auto's de verbetering van de luchtkwaliteit geringer dan eerder verwacht.

Metingen

De luchtkwaliteit wordt ook *gemeten* op een meetpunt van het Landelijk Meetnet Luchtkwaliteit van het RIVM. Dit meetstation (NL10550) staat sinds januari 2015 langs de Schipholweg (eerdere locatie Amsterdamsepoort). Deze metingen voldoen aan alle strenge, wettelijke eisen voor de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid. Ook de metingen geven aan dat in 2015 met voldoende marge voldaan werd aan de grenswaarden (NO₂: 27 µg/m³ jaargemiddeld; PM₁₀: 21 µg/m³ als jaargemiddelde). De waarden voor dit eerste jaar van dit nieuwe meetstation zijn fors lager dan berekend met het Monitoringtool; hiernaar wordt nader onderzoek gedaan.

Ambitie: voldoen aan gezondheidsadvieswaarden WHO

Met name voor fijnstof zijn ook beneden de grenswaarden gezondheidseffecten niet uitgesloten, met name bij groepen met een kwetsbare gezondheid (kinderen, ouderen) en/of reeds bestaande klachten. De Wereldgezondheidsorganisatie heeft in 2005 veel strengere gezondheidsadvieswaarden geformuleerd. Uit Tabel A.1 blijkt dat daaraan nog niet voldaan wordt. Zonder aanvullend nationaal /Europees beleid zouden de waarden zelfs tot voorbij 2030 te hoog kunnen blijven..

De verwachting is echter dat met verdere uitbreiding van elektrisch rijden, een groter aandeel van OV-gebruik (met schonere aandrijving, elektriciteit of waterstof) en meer fietsgebruik (met name door de elektrische fiets) een snellere daling mogelijk is, mogelijk ondersteund door nieuwe eisen aan conventionele auto's. Haarlem zal waar mogelijk zijn aandeel nemen in deze maatregelen. Het college heeft daarom als ambitie dat in 2025 overal in Haarlem wordt voldaan aan de WHO adviesnormen.